

Православен храм
„Света Троица“
 град Пловдив

www.sveta-troica-plovdiv.com, тел. 032/ 692 307

ПЪРВИ СЪПКИ В ХРАМА

Свето тайнството Кръщение **(В помощ на тези, които искат да се кръстят)**

Мнозина днес се кръщават и това е радостно, но мотивите, с които пристъпват към св. Кръщение, са различни. Липсата на познания за Христовото учение и тайнствата на Църквата са най-честата причина към св. Кръщение да се подхожда без нужната сериозност и подготовка. По-честа практика е на св. Кръщение да се гледа като на обикновен обред, който носи „здраве и късмет“ на кръщавания, на народна традиция, но не и на велико, спасително тайнство, което дарява благата на вечния живот.

Настоящата брошура има за цел да разясни същността на това църковно тайнство, за да могат желаещите да пристъпват към него с вяра, разбиране и с ясна представа за благата, които придобиват чрез него, а също и какви са отговорностите, които ще имат като живи членове на Църквата Христова.

Защо св. Кръщение е тайнство?

Св. Кръщение е установено от Самия Господ Иисус Христос, Който изпратил апостолите Си на проповед с думите: **„Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Святаго Духа“ (Мат.28:19)**. То се нарича „врата“ или „вход към Църквата“, защото е първото тайнство, което се извършва над вярващите в Господ Иисус Христос, като ги прави живи членове на Неговата Църква. Само кръстените, т.е. християните, могат да се ползват и от благодатта на останалите църковни тайнства - Миропомазване, Причащение, Покаяние (Изповед), Елеосвещение (Маслосвет), Венчание (Брак) и Свещенство. Всички те са предназначени да съпътстват и подпомагат християнина през целия му живот. Наричат се тайнства, защото при извършването им невидимо слиза и действа Св. Дух, Който дарява благодат и спасява.

Защо се нуждаем от св. Кръщение?

Преди всичко трябва да знаем, че възможността, която ни е дадена да пристъпваме към св. Кръщение, е велик дар на Божията любов към човека. Тя е плод на изкупителното дело на Господ Иисус Христос, Който чрез смъртта и Възкресението Си привел човешкия род „от смърт към живот“ като победи смъртта и отвори вратите на Божието царство. Колко важно и спасително е това тайнство за нас, разбираме от думите на Христос: **„Ако някой не се роди от вода и Дух, (т.е. ако не се кръсти) не може да влезе в царството Божие“ (Иоан.3:5)**.

Чрез св. Кръщение, посредством умиването с вода, при невидимото действие на Светия Дух, човек се очисти от първородния грях, от извършените до момента лични грехове и се възражда за нов, духовен живот. Кръщението е обновяване на повредената от греха и подвластната на смъртта човешка природа. То е духовно раждане - **„от вода и Дух“** и подобно на телесното раждане е неповторимо в живота на човека.

Какво се изисква от желаещите да се кръстят?

За да се пристъпи към такова велико и спасително тайнство, е нужна подготовка. Тя не трябва да бъде само външна – да се избере храм, свещеник, кръстник и място за празнична трапеза, а и духовна - отнасяща се до душата на човека, до неговите мисли, чувства и воля.

От тези, които се кръщават в зряла възраст, се изисква да имат православна вяра, дълбоко разкаяние за извършените до този момент лични грехове и твърда решимост да заживеят нов живот, съобразен с Христовите заповеди. Недопустимо е желаещите да се кръстят да не знаят Символа на вярата и молитвата „Отче наш“.

Кое време е подходящо за св. Кръщение?

Предвид важноста и спасителното значение на тайнството Кръщение, препоръчително е то да се извърши във възможно най-ранна възраст.

Още в деня, когато се ражда човек на света, Църквата призовава над него Божият и се моли той по-скоро да бъде удостоен и със св. Кръщение. До 7-годишната си възраст децата нямат лични грехове, но св. Кръщение им е нужно за очистиране от първородния грях, унаследен чрез раждането за придобиване на Божията благодат и благата на вечния живот. Христос призовава всички към спасение, но по думите Му, най-достойни за живот е **”Оставете децата и не им пречете да дойдат при Мене, защото на такива е царството небесно” (Мат. 19:14).**

При св. Кръщение всяко дете получава Ангел Пазител, който да го закриля и ръководи в доброто. Според църковната традиция младенецът трябва да бъде кръстен още в 8-я ден от раждането му, а при опасност от смърт и по-рано. Неоснователни са страховете на родителите, които отлагат св. Кръщение на своите деца под предлог, че не са навършили една годинка от живота си, че не са укрепнали и има опасност да се разболеят, ако се кръщават през зимата например, или че не са в състояние да разбират защо се кръщават. Достатъчно основателни ли са тези причини за отлагане на св. Кръщение и не са ли много по-големи опасностите, на които се подлага некръстеното дете? Кръщението обновява и укрепва човешката природа – то не може да разболее детето. Известни са дори много случаи, при които след извършване на тайнството е настъпвало пълно излекуване от различни телесни и душевни болести на кръщаващите се. Недостигът на вяра и разбиране у детето също не е основателна причина за отлагане на Кръщението. Вярата на родителите и кръстника (духовния родител) възпълва недостигащото, а и те от своя страна поемат отговорността да възпитат детето в християнски дух. Важно е да се знае, че при внезапна смърт детето, което не е кръстено, остава лишено от надежда за вечен живот и над него не може да се извърши християнско погребение.

Кой може да бъде кръстник и какви са неговите задължения?

При избора на кръстник трябва да се спазват правилата на Църквата, а не светските обичаи. От кръстника се изисква да бъде наставник в християнския живот на новокръстения, а не просто негов приятел, довереник или покровител. Той трябва да е православен християнин, да има безукорен живот и да се ползва с доверието и уважението на кръщаващия се или на неговите родители, ако се кръщава малко дете. Кръстникът става духовен родител на новокръстения и това родство Църквата поставя по-високо от кръвното родство.

Важно е да се знае, че църковните правила забраняват встъпването в брак между кръстник и кръщелник, както и между кръстник и родителите на кръщелника му. Родителите на детето и свещеникът, който извършва тайнството, не могат да бъдат кръстници. Съгласно църковните правила малолетни лица също не могат да станат кръстници.

Кои са по-важните моменти от тайнството Кръщение?

Тайнството Кръщение се предшества от подготвителна част, наречена **оглашение**. В древността това е бил дълъг период на подготовка и обучение в истините на вярата. Днес от него са запазени само няколко по-важни момента:

Най-напред на кръщавания се дава **християнско име**. Добре е това да бъде име на светец, който ще служи за пример и ще покровителства новокръстения в живота му на християнин. След именуването кръщаваният бива призован **да се отрече от сатаната**. Обърнат на запад, той отговаря трикратно на запитванията на свещеника: “Отричаш ли се от сатаната?” и “Отрече ли се от сатаната?” Смисълът на тези въпроси е вярващият да заяви твърдата си решимост да скъса с предишния си начин на живот и с делата, извършени поради незнание на Христовите заповеди (т.е да отхвърли всичко извършено по внушение на сатаната, който е враг на човешкото спасение). При кръщение на малко дете вместо него отговаря кръстникът. След трикратното отричане от сатаната той обявява доброволното си **съединяване с Христос**. Следва т.нар. **изповядване на вярата** - прочита се Символа на вярата от кръщаващия се (или от неговия кръстник).

Същинската част на тайнството Кръщение започва с молитва, в която свещеникът призовава Светия Дух **да освети водата и елея**(1) за да станат очистиращи греховете и обновяващи душата и тялото на човека. След това **помазва с елея** на радостта кръщавания.

Следва тайно извършителната част на св. Кръщение – **трикратното потапяне в св. купел**(2) при произнасяне на формулата: **„Кръщава се Божият раб (Божията рабиня) ... произнася се името на кръщавания ... в името на Отца, амин, и Сина, амин, и Светия Дух, амин”**. След излизането си от св. купел новокръстеният, очистен от грехове и обновен от Св. Дух, се предава в ръцете на кръстника, наричан още възприемник.

Непосредствено след това над новокръстения се извършва **тайнството Миропомазване**. Свещеникът го помазва със св. миро(3), правейки кръстен знак върху челото, очите, ноздрите, устата, ушите, гърдите, ръцете и нозете. При всяко помазване той изрича тайно извършителните думи на св. Миропомазване: **„Печат на дара на Светия Дух. Амин”** Благодатните сили на Св. Дух, които се даряват в това тайнство, са необходими на вярващия за укрепване и израстване в духовния живот. Чистотата, придобита при Кръщението, и печатът на Св. Дух трябва да се пазят от християнина с голямо усърдие, както подобава на дарове получени по безкрайното Божие човеколюбие.

Новокръстеният се **облича в бяла (светла) дреха**, символизираща чистотата, придобита при Кръщението. На гърдите му се поставя **кръст**, който трябва да носи винаги като знак за принадлежността му към Христовата Църква и

№ 1

като свидетелство за готовността му да понася изпитанията, съпътстващи християнския живот. Дава му се да **държи запалена свещ**, която символизира горенето във вярата и светлината на добрите дела, които трябва да върши.

В израз на духовна радост новокръстеният и неговият кръстник **обикалят св. купел трикратно** със запалени свещи, при което се пее тържествения християнски химн - „**Всички, които в Христа се кръстихте, в Христа се облякохте. Алилуия**”.

Прочитат се **избрани четива от Новия Завет** (от апостолските послания и св. Евангелие), които разясняват същността на извършените тайнства и благата, които новокръстеният придобива чрез тях. В знак на послушание към Христос и Църквата, косата на новокръстения **се постригва** кръстообразно.

По възможност в деня на св. Кръщение над новокръстения се извършва и **тайнството Причащение**, при което той приема Тялото и Кръвта Христови (във вид на хляб и вино), с което **реално се съединява с Христос**. Трите тайнства – Кръщение, Миропомазване и Причащение, заедно образуват **чина на посвещаване в християнството**.

Кръщение при опасност от смърт

Предвид важността на св. Кръщение по отношение спасението на човека, Църквата допуска то да се извършва по всяко време, на всяко място и при всякакви обстоятелства. И все пак правилата на Църквата изискват то да се извършва в храма, след общото богослужение – св. Литургия, тъй като св. Кръщение не е само личен или семеен празник, а тържество за цялата Църква. Тайнството Кръщение се извършва от православен епископ или свещеник, но при опасност от смърт то може да бъде извършено и от православен християнин – мъж или жена, при правилно произнасяне на тайно извършителната формула: „**Кръщава се Божият раб (Божията рабиня)**... (дава се християнско име) ... **в името на Отца, амин, и Сина, амин, и Светия Дух, амин**” като при всяко „амин” кръщаваният се потапя или полива с вода. При съществуващо и най-малко съмнение, че лицето може да е вече кръстено, Кръщение се извършва, но към тайно извършителната формула се добавят уточняващите думи – „**ако не е кръстен**”, за да не се поругае извършеното вече тайнство, но и да не се допусне някой да остане лишен от спасителната му сила. Ако новокръстеният остане жив, тайнството не се повтаря. Нужно е само свещеник да допълни пропуснатите молитви и да извърши над новокръстения второто по ред и значимост за спасението тайнство – **св. Миропомазване**.

Какво следва след св. Кръщение?

След тържествения момент на своето духовно раждане новокръстеният започва нов живот като пълноправен член на Христовата Църква. Той може и трябва да се ползва според нуждите си и от останалите църковни тайнства.

Взаимоотношенията между него и кръстника му се развиват и обогатяват в условията на новия му християнски живот. Добре е новокръстеният да се допитва до своя кръстник и да се съветва с него в моменти на изпитания и колебания по важни духовни и житейски въпроси. Кръстникът от своя страна трябва да подкрепя кръщелника си във всичко и да спомага за неговото духовно израстване. С много любов и грижа, а най-вече с личния си пример, той трябва да го подтиква към участие в благодатния живот на Църквата – богослужението и тайнствата.

Важно е кръстникът и неговият кръщелник да знаят, че за поетите от тях задължения носят отговорност пред Бога - единият като духовен родител, а другият като духовен син (дъщеря).

Кратък речник:

1. **Елей** – слънчогледово или маслиново масло (предварително осветени), с които се помазва за благословение тялото на кръщавания
2. **Св. купел** – свещен съд, в който се потапя кръщавания
3. **Св. миро** – осветен елей, примесен с благоухания, с които се помазва новокръстения при извършване на тайнството Миропомазване

Препоръчителна литература:

- „Защо се кръщаваме и какви са задълженията на кръщелник и кръстник”, от православно издателство „Витезда”

ВНИМАНИЕ:

В брошурата се съдържат текстове от Св. Писание!

Моля, не я изхвърляйте като непотребна!

Предложете я на тези, които имат нужда от нея!

С това ще изпълните на дело Христовата заповед за любов и грижа към ближния!

№ 1

Благодарим Ви!